

29.05.2024

Ved EP-valget kommer nationen før Europa

I flere EU-lande står regeringspartier til samme stemmeandel ved EP-valget som til de nationale valg ifølge meningsmålinger. Trods en spirende europæisk offentlighed er EP-valg fortsat andenrangsvalg.

Skrevet af

Daniel Holsting

✉ daniel@thinkeuropa.dk

Mads Jedzini

☎ +45 71 74 45 42

✉ mads@thinkeuropa.dk

Rasmus Egmont Foss

☎ +4561106288

✉ rasmus@thinkeuropa.dk

Valg til Europa-Parlamentet er siden det første af sin art i 1979 blevet kendt som "andenrangsvalg": Deltagelsen er markant lavere end ved nationale parlamentsvalg, færre vælgere ved, hvad de skal stemme, og valgets direkte betydning kan for mange vælgere virke diffus.

De seneste fem år er EU rykket tættere på en fælles europæisk offentlighed med stort fokus på grænseoverskridende kriser som krig, klimaforandringer og pandemi. Alligevel tegner en række europæiske meningsmålinger, som Tænketanken EUROPA har samlet forud for EP-valget 9. juni, til at bekræfte billedet af et valg i skyggen af nationale skillelinjer.

I flere lande viser målingerne en markant overensstemmelse mellem regeringspartierne stemmeandele til hhv. nationale parlamentsvalg og EP-valget. Særligt når medlemsstaternes magtbærende partier er upopulære i nationale meningsmålinger, slår det igennem i målinger til EP-valget. Det tyder på, at EP-valget fungerer som et nationalt midtvejsvalg i mange medlemsstater.

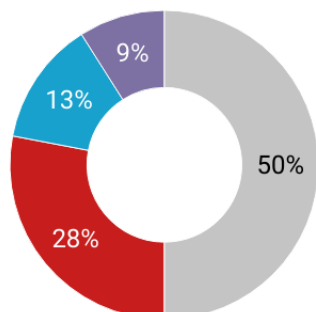
Danmark og Tyskland: Midterregeringer går tilbage

I danske målinger er stemmefordelingen til Folketinget og Europa-Parlamentet tæt på identiske. Regeringen står samlet til at miste hver tredje af sine vælgere nationalt og klarer sig kun marginalt bedre ved EP-valget. Socialdemokratiet og Moderaterne opnår omtrent samme stemmeandel begge steder, mens Venstre står til et bedre resultat til EP-valget. SVM-regeringens dalende tilslutning på hjemmefronten afspejler sig dermed i høj grad i meningsmålinger til EP-valget.

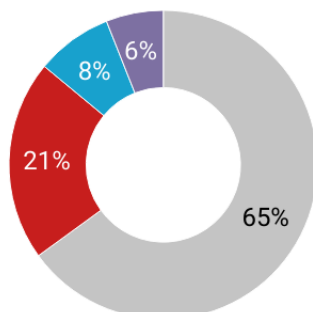
Danmark: SVM-regeringen i modvind

Regeringspartiernes seneste valgresultat til Folketinget (1) sammenlignet med meningsmålinger for hhv. næste Folketingsvalg (2) og Europa-Parlamentsvalget (3)

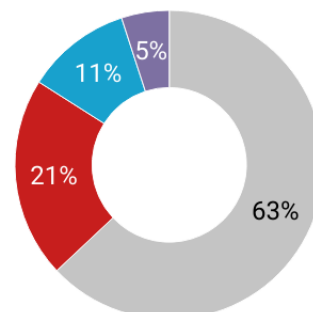
■ Partier udenfor regering ■ Socialdemokratiet (S&D) ■ Venstre (RE) ■ Moderaterne (RE)

Nationalt parlamentsvalg
[2022]

Meningsmåling for
nationalt parlamentsvalg
[05-05-2024]

Meningsmåling for EP-valg
[medio maj]

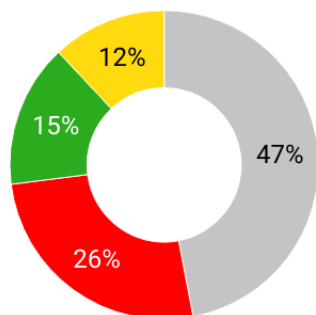
Grafik: Tænketanken EUROPA • Kilde: Politico (<https://www.politico.eu/europe-poll-of-polls/>) og Euractiv (<https://www.euractiv.com/european-elections-2024/>) • Lavet med Datawrapper

Også i Tyskland oplever de tre regeringspartier et betydeligt vælgertab. Siden forbundsdagsvalget i 2021 har de mistet næsten 20 % af stemmerne, hvilket betyder, at de nu står til 34 % nationalt. Vælgerflugten genspejles i meningsmålingerne til EP-valget, hvor stemmefordelingen mellem partierne er næsten identisk med meningsmålingen for næste forbundsdagsvalg. Alle tre regeringspartier mister vælgere i et lignende omfang til EP-valget.

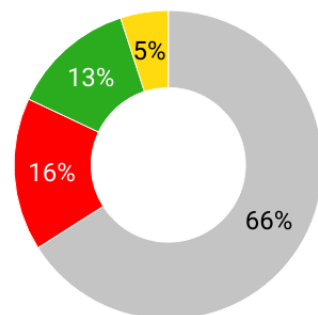
Tyskland: Straffes trafiklysregeringen til EP-valget?

Regeringspartiernes seneste valgresultat til Forbundsdagen (1) sammenlignet med meningsmålinger for hhv. næste Forbundsdagsvalg (2) og Europa-Parlamentsvalget (3)

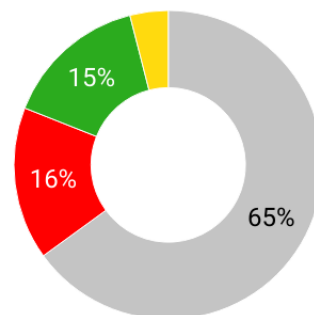
■ Partier udenfor regering ■ Sozialdemokratische Partei Deutschlands (S&D)
■ Bündnis 90/Die Grünen (Greens/EFA) ■ Freie Demokratische Partei (RE)

Nationalt parlamentsvalg
[2021]

Meningsmåling for
nationalt parlamentsvalg
[21-05-2024]

Meningsmåling for EP-valg
[medio maj]

Grafik: Tænketanken EUROPA • Kilde: Politico (<https://www.politico.eu/europe-poll-of-polls/>) og Euractiv (<https://www.euractiv.com/european-elections-2024/>) • Lavet med Datawrapper

Italien, Sverige og Finland: Stabil opbakning til regeringen

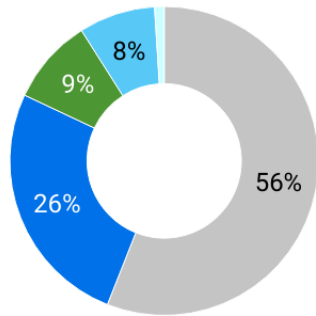
Overlappet mellem målinger til EP-valget og nationale valg viser sig i adskillige medlemslande - herunder Italien, Sverige, Finland, Holland, Grækenland, Kroatien, Litauen, Portugal, Slovenien og Ungarn.

I Italien viser målinger for hhv. det nationale parlamentsvalg og EP-valget en næsten identisk situation med valgresultatet til det seneste valg i 2022. Til forskel fra den danske og tyske regering står premierminister Giorgia Melonis Fratelli d'Italia og hendes partnere i Lega dog ikke til at miste vælgere ved EP-valget. Her er vælgertilslutningen stabil.

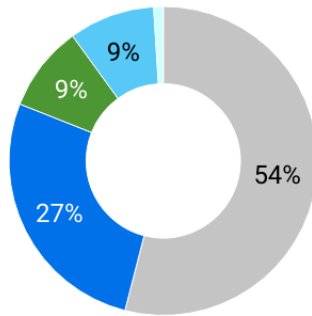
Italien: Melonis regering er fortsat populær blandt vælgerne

Regeringspartiernes seneste nationale valgresultat (1) sammenlignet med meningsmålinger for hhv. næste nationale parlamentsvalg (2) og Europa-Parlamentsvalget (3)

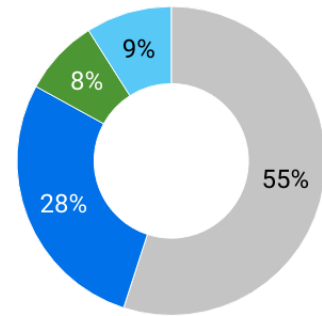
■ Partier udenfor regering ■ Fratelli d'Italia (ECR) ■ Lega (ID) ■ Forza Italia (EPP)
■ Noi Moderati (EPP)

Nationalt parlamentsvalg
[2022]

Meningsmåling for
nationalt parlamentsvalg
[13-05-2024]

Meningsmåling for EP-valg
[medio maj]

Grafik: Tænketanken EUROPA • Kilde: Politico (<https://www.politico.eu/europe-poll-of-polls/>) og Euractiv (<https://www.euractiv.com/european-elections-2024/>) • Lavet med Datawrapper

EP-valg som andenrangsvalg

Betegnelserne "second-order elections" eller "andenrangsvalg" bruges jævnligt til at beskrive EP-valg. De stammer fra den akademiske forskning, hvor argumentet lyder, at fordi EP-valg ikke fører til dannelsen af en regering, anser vælgere disse valg for at være mindre vigtige end valg til nationale parlamenter. Ofte har de derfor en tendens til at afgive proteststemmer og straffe nationale regeringer for at sende et signal. Den politiske debat kan komme til at dreje sig om nationale emner frem for eksempelvis spørgsmål diskuteret på europæisk plan, de politiske gruppers præstationer i EP eller de nationale partiers politiske holdninger over for EU.

Kilder: <https://ejpr.onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/j.1475-6765.1980.tb00737.x>,
<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111/spsr.12559>

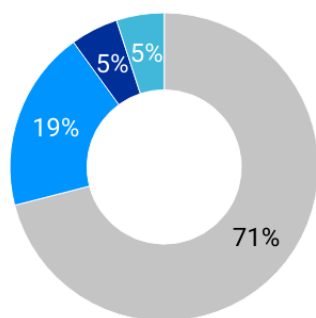
I Sverige og Finland ser vi heller ikke samme klare billede af, at samtlige regeringspartier oplever tilbagegang. Til gengæld tegner sig stadig et billede af,

at meningsmålinger for hhv. nationale parlamentsvalg og EP-valg i høj grad afspejler hinanden.

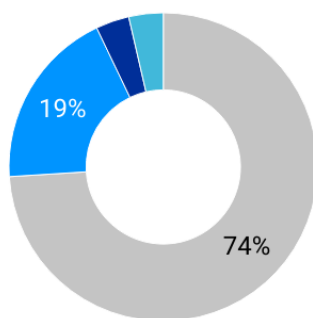
Sverige

Regeringspartierne seneste nationale valgresultat (1) sammenlignet med meningsmålinger for hhv. næste nationale parlamentsvalg (2) og Europa-Parlamentsvalget (3)

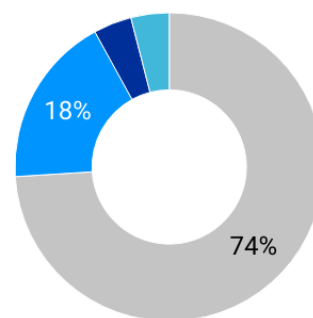
■ Partier udenfor regering ■ Moderates (EPP) ■ Christian Democrats (EPP) ■ Liberals (RE)

Nationalt parlamentsvalg
[2022]

Meningsmåling for
nationalt parlamentsvalg
[maj]

Meningsmåling for EP-valg
[medio maj]

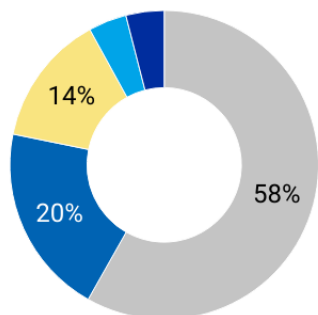
Grafik: Tænk tanken EUROPA • Kilde: SVT (<https://www.svt.se/special/valjarbarometern/>)* og Euractiv (<https://www.euractiv.com/european-elections-2024/>). *SVT er her valgt frem for Politico, fordi denne måling tidsmæssigt placerer sig tættest på Euractiv-målingen. • Lavet med Datawrapper

For flere lande er det dog vanskeligt at sammenligne nationale valg med EP-valget på grund af forskellige partilister til EP-valget. Det gælder fx Polen og Frankrig: I sidstnævnte står præsident Emmanuel Macrons parti til EP-valget ikke desto mindre til en stor tilbagegang, nationalt og europæisk. Således står Renaissance og Besoin d'Europe til blot 16 % i meningsmålinger til såvel det nationale franske valg som til EP-valget¹ - en upopularitet, der i udpræget grad stammer fra nationale problemstillinger, hvor særligt en række forhåbte socialreformer har mobiliseret franske vælgere imod ham. Samtidig er han klemte både fra højre og venstre, hvor Marine Le Pens Rassemblement National og det genopståede socialistparti anført af Raphaël Glucksmann har formået at presse Macrons position i midten det politiske system.

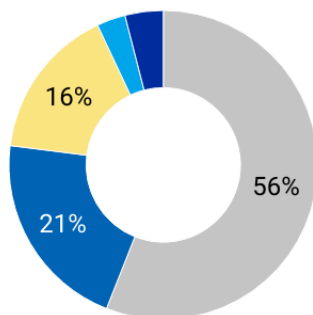
Finland

Regeringspartiernes seneste nationale valgresultat (1) sammenlignet med meningsmålinger for hhv. næste nationale parlamentsvalg (2) og Europa-Parlamentsvalget (3)

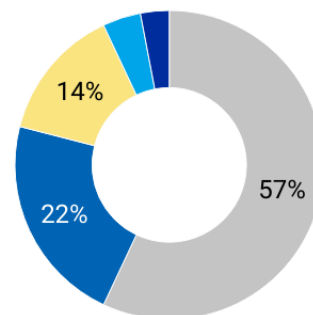
■ Partier udenfor regering ■ Kansallinen Kokoomus (EPP) ■ Perussuomalaiset (ECR)
■ Svenska folkpartiet i Finland (RE) ■ Kristillisdemokraatit (EPP)

Nationalt parlamentsvalg
[2023]

Meningsmåling for
nationalt parlamentsvalg
[07-05-2024]

Meningsmåling for EP-valg
[medio maj]

Grafik: Tænk tanken EUROPA • Kilde: Politico (<https://www.politico.eu/europe-poll-of-polls/>) og Euractiv (<https://www.euractiv.com/european-elections-2024/>) • Lavet med Datawrapper

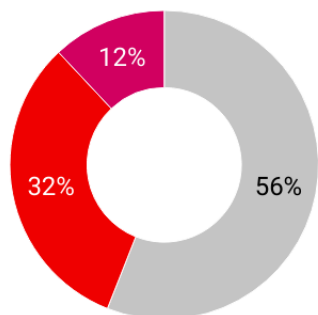
Spanien: En undtagelse

Spanien udgør en undtagelse, hvor socialisterne, Partido Socialista Obrero Español, står stabilt nationalt, men en del svagere ved EP-valget. Spørgsmålet om Cataloniens løsrivelse – en region, hvor der netop er afholdt regionale valg i maj – kan spille en rolle², ligesom Pedro Sanchez' personlige popularitet kan føre til den modsatte effekt af det, der observeres andre steder i EU.

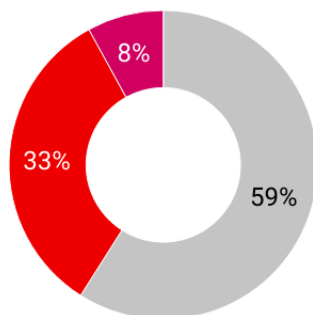
Spanien

Regeringspartierne seneste nationale valgresultat (1) sammenlignet med meningsmålinger for hhv. næste nationale parlamentsvalg (2) og Europa-Parlamentsvalget (3)

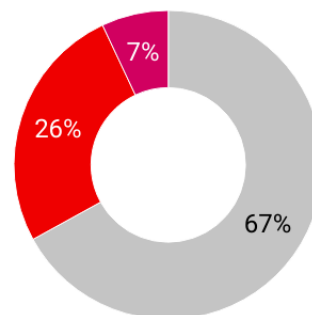
■ Partier udenfor regering ■ Partido Socialista Obrero Español (S&D)
■ Sumar-led multiparty list (LEFT|Greens/EFA)

Nationalt parlamentsvalg
[2023]

Meningsmåling for
nationalt parlamentsvalg
[26-04-2024]

Meningsmåling for EP-valg
[ultimo april]

Grafik: Tænketanken EUROPA • Kilde: Politico (<https://www.politico.eu/europe-poll-of-polls/>) og Euractiv (<https://www.euractiv.com/european-elections-2024/>) • Lavet med Datawrapper

Mulige forklaringer

Der kan være mange forklaringer på dette mønster, og man kan næppe sige noget entydigt om tendensen, da en lang række nationale forhold påvirker tallene. Alligevel kan de tyde på nogle generelle hypoteser:

- at EP-valget i praksis kan fungere som midtvejsvalg i medlemsstaterne, hvor vælgerne evaluerer regeringspartierne nationale præstationer.
- at vælgerne er loyale og foretrækker de samme partier i Europa-Parlamentet, som de gør nationalt, selvom de indgår i europæiske politiske grupper med andre standpunkter og i andre politiske konstellationer end nationalt.
- at vælgerkorpset kan have en manglende viden om Europa-Parlamentsvalget og derfor orienterer sig efter deres viden om national politik.
- eller at vælgerne ganske enkelt endnu ikke har orienteret sig om valget. I dette brief er fokus på meningsmålinger, og de endelige valgresultater kan tegne et anderledes billede.

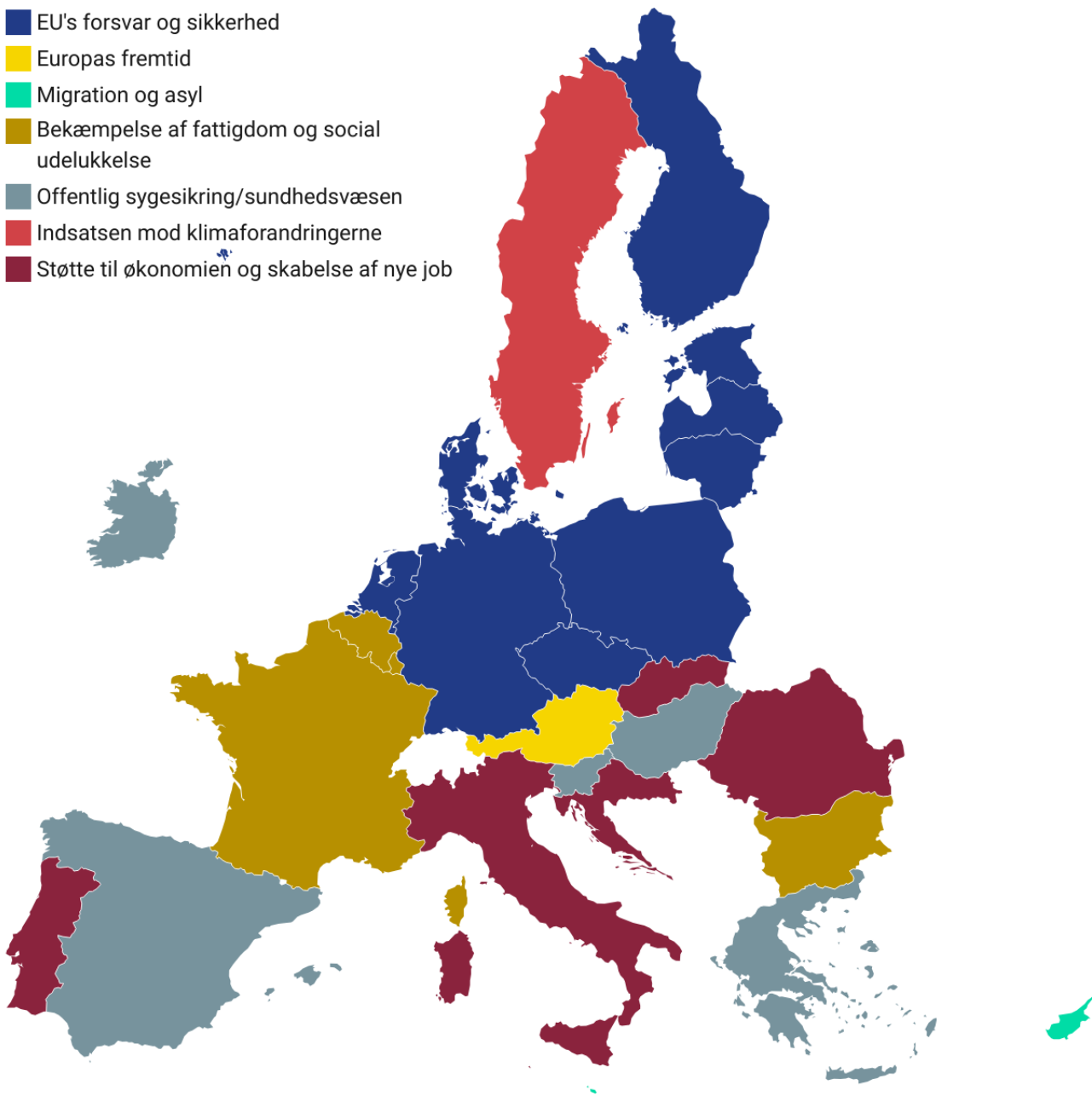
Valgets temaer: EU's forsvar og sikkerhed vægter tungt til EP-valget

På trods af at den nationale kontekst forventes at tage forrang ved EP-valget d. 9. juni, er valgkampen præget af særligt én europæisk dagsorden: forsvar og sikkerhed. Målinger fra både Tænk tanken EUROPA og fra Eurobarometer viser, at vælgerne i flere medlemslande – herunder Danmark, Tyskland, Finland og de baltiske lande – svarer, at EU's forsvar og sikkerhed er deres øverste prioritet til EP-valget.

EU's forsvar og sikkerhed vægter tungt til EP-valget

Vælgernes øverste prioritet til EP-valget, målt efter svar på spørgsmålet: Hvilke af følgende emner, mener du, skal prioriteres under valgkampen til Europa-Parlamentsvalget? (Man kan maks vælge 4)

- EU's forsvar og sikkerhed
- Europas fremtid
- Migration og asyl
- Bekæmpelse af fattigdom og social udelukkelse
- Offentlig sygesikring/sundhedsvæsen
- Indsatsen mod klimaforandringerne
- Støtte til økonomien og skabelse af nye job

Data stammer fra Eurobarometers måling 'EP Spring 2024 Survey: Use your vote - countdown to the 2024 European Elections', foretaget 07/02 - 03/04/2024. Note: I Estland (EE) blev 'EU's forsvar og sikkerhed' og 'Støtten til økonomien og skabelsen af nye job' begge valgt som 1. prioritet.

Kort: Tænketanken EUROPA • Kilde: Eurobarometer • Lavet med Datawrapper

Men selvom temaet er en udpræget europæisk dagsorden, er det ikke et af de områder, hvor vælgernes kryds vil gøre den største forskel. Europa-Parlamentet har kun begrænset indflydelse på sikkerheds- og forsvarspolitikken i EU, som i langt de

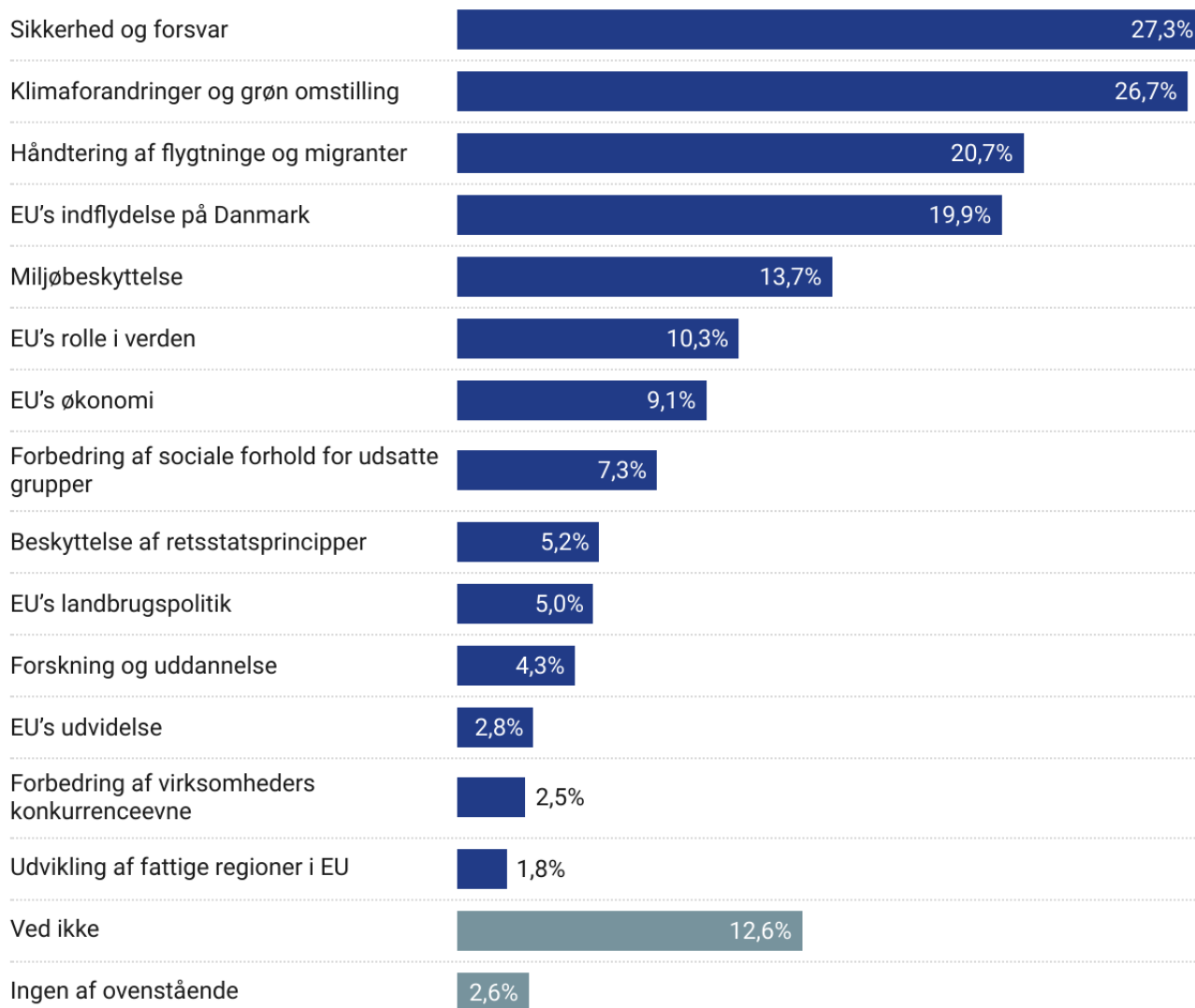
fleste øjemed vedtages politikken af stats- og regeringslederne i Det Europæiske Råd og af udenrigsministerrådet (FAC).

Det behøver imidlertid ikke betyde, at Europa-Parlamentet er en uvigtig del af den europæiske sikkerheds- og forsvarspolitik. Eksempelvis spiller Europa-Parlamentet som medlovgiver en vigtig rolle for den europæiske forsvarsindustripolitik, idet MEP'erne kan medvirke til at forme rammerne for et indre marked for forsvarsmateriel. Dermed tyder meget på, at Europa-Parlamentet fremover vil gøre sin indflydelse mere gældende, hvor det er muligt – og netop derfor er forsvarsindustripolitikken i højsædet hos mange europæiske politikere frem mod valget.

Ifølge en måling foretaget af Verian for Tænk tanken EUROPA er klima og migration det hhv. anden- og tredjevigtigste emne til EP-valget efter forsvar og sikkerhed – to dagsordener, der også har en udpræget europæisk og global karakter.

Sikkerhed og forsvar er det vigtigste emne for danskerne til EP-valget i 2024

Spørgsmål: Hvilke emner betyder mest for din stemme til Europa-Parlamentsvalget i 2024? Du kan angive op til 2 svar.

© Verian for Tænk tanken Europa. Undersøgelsen er gennemført 19/03 - 25/03 2024 og er baseret på webinterview med 1.634 repræsentativt udvalgte vælgere landet over på 18 år eller derover. Finansieret med tilskud fra Europa-Nævnet. Ansvar for indholdet er alene tilskudsmottagers.

Lavet med Datawrapper

1

<https://www.politico.eu/europe-poll-of-polls/france/> og

<https://www.euractiv.com/eu-elections-2024-france/>

2

<https://www.euronews.com/2024/05/20/why-the-catalan-question-is-affecting-the-eu-parliament-electoral-campaign-in-spain>